

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Nationella bilden över Sevesolagen 2021

Sammanställning och bedömningar av
Sevesolagstiftningens tillämpning

Innehåll

Inledning.....	3
Sammanfattning.....	4
MBSs sammanfattande bedömningar.....	4
Sevesolagens tillämpning under 2021	7
Verksamheter som omfattas av Sevesolagstiftningen	7
Länsstyrelsernas Sevesotillsyn	8
Handlingsprogram och säkerhetsledningssystem.....	11
Säkerhetsrapport	13
Interna planer för räddningsinsats	14
Information till allmänheten	15
Omgivningsfaktorer (dominoeffekter)	17

Inledning

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) är enligt 13-14 §§ *Förordning (2015:236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor* central tillsynsmyndighet enligt Sevesolagen. Det innebär att MSB har ett samordnande, uppföljande och utvärderande uppdrag för lagstiftningsområdet. Som en del i detta uppdrag upprättar MSB varje år en sammanställning med bedömningar över hur lagefterlevnaden av Sevesolagstiftningens tillämpningsområde har varit föregående år. Den årliga rapporten har getts ut sedan 2016 och benämns *Nationella bilden över Sevesolagen*.

Syftet med rapporten är att ge en lägesbild över tillämpningen av Sevesolagstiftningens tillämpningsområde. Bilden ska bidra till inriktning av länsstyrelsernas regionala planering av Sevesotillsynen samt till inriktning av MSB:s tillsynsvägledande insatser inom Sevesoområdet. De årliga rapporterna bygger på uppgifter i Safari, MSB:s uppföljningsbesök av länsstyrelsernas arbete med Sevesolagstiftningen och ibland även av ytterligare kvalitativa uppgifter om tillsynen som inhämtats från länsstyrelserna. Utifrån statistik och övrig information presenterar MSB bedömningar och slutsatser över Sevesolagstiftningens olika tillämpningsområden.

Täktverksamhet är undantagna i Sevesodirektivet men omfattas av den svenska Sevesolagstiftningen om verksamheterna hanterar 10 ton explosivämnen (momentan mängd). Tätterna omfattas inte av *Förordning (2016:986) om avgifter för tillsyn av åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor* och ingen statistik lämnas till EU-kommissionen om dessa verksamheter. I den nationella bilden redovisas därför endast en liten del av tillgänglig statistik för bergtäkter.

Sammanfattning

Vid utgången av 2021 fanns totalt 769 verksamheter som omfattades av Sevesolagstiftningen. Av dessa var 199 verksamheter på den högre kravnivån, 192 verksamheter på den lägre kravnivån och 378 verksamheter var täktverksamheter på den lägre kravnivån. Antalet verksamheter på de olika kravnivåerna är i storleksordningen desamma som de varit de senaste åren.

Till följd av lagstiftningen följer en rad skyldigheter för verksamhetsutövare, kommuner, länsstyrelsen och MSB för att leva upp till lagstiftningens intentioner. Nedan följer den sammanfattande bedömningen som MSB gör inom olika områden av lagstiftningens tillämpningsområde.

MBSs sammanfattande bedömningar

Tillsyn

MSB anser att det är bra att länsstyrelserna, trots fortsatt coronapandemi och dess restriktioner under 2021 har lyckats bibehålla nivån av antal genomförda tillsynsbesök som under 2019 och 2020. Att detta har lyckats beror på att länsstyrelserna ställt om sin Sevesotillsyn till att bedriva den mer digitalt.

Länsstyrelserna ska upprätta tillsynsplaner för Sevesotillsynen, vilket samtliga länsstyrelser har gjort. Planerna uppfyller i stort lagstiftningens krav men tydligheten, omfattningen och innehållet i tillsynsplanens avsnitt om övergripande bedömning av relevanta säkerhetsaspekter behöver för några länsstyrelser utvecklas och bli tydligare. Detta har MSB har påtalat vid uppföljningsmöten med länsstyrelserna under 2018-2021 och MSB har konstaterat en förbättring på området. MSB ser dock ett fortsatt vägledningsbehov i frågan och tar med sig erfarenheterna från uppföljningarna vid kommande uppdatering/revidering av MSB:s Metodstöd för länsstyrelsernas planering av Sevesotillsynen. (MSB dnr 2014-01334)

MSB anser att fler verksamheter på högre kravnivån bör få tillsynsbesök varje år. Länsstyrelserna bör endast undantagsvis förlänga det minimi-tillsynsintervall som lagstiftningen föreskriver om att verksamheter på den högre kravnivån ska ha tillsynsbesök varje år. I dagsläget har detta undantag gjorts för ca 30 procent av verksamheterna på den högre kravnivån där tillsynsintervallet förlängts till vart annat, vart tredje eller vart fjärde år. MSB anser att länsstyrelserna bör undersöka om det är motiverat med att en så pass hög andel av verksamheterna på den högre kravnivån har ett längre tillsynsintervall än varje år. Särskilt bör tillsynsintervallet ses över för de verksamheter på den högre kravnivån där tillsynsintervallet är satt till vart tredje (16 procent av verksamheterna) eller vart fjärde år (1 procent av verksamheterna).

MSB anser att länsstyrelserna i högre utsträckning behöver genomföra tillsynsbesök i enlighet med beslutade tillsynsintervall. För verksamheterna på den högre kravnivån är det ca 25 procent som inte har besökts i enlighet med beslutat

tillsynsintervall. För verksamheter på den lägre kravnivån är motsvarande siffra ca 20 procent.

MSB har vid uppföljningsbesök av länsstyrelserna sett ett generellt utvecklingsbehov av att få de systematiska bedömningarna av faran för allvarliga kemikalieolyckor i verksamheternas tillsynsprogram mer välgrundade och tydliga. Detta för att på ett bättre sätt kunna avgöra om en utglesning av tillsynsintervallet för verksamheten är acceptabel. MSB ser att det på området har skett en förbättring och länsstyrelserna har efter MSB:s uppföljningar utvecklat innehållet i de systematiska bedömningarna. Vidare konstaterar MSB att Länsstyrelserna efterfrågar mer stöd och vägledning kring hur den systematiska bedömningen kan utföras. MSB har inlett dialog med länsstyrelsernas nationella samordnare för Sevesotillsyn för att avgöra hur denna vägledning lämpligen kan tas fram.

Handlingsprogram

MSB anser att länsstyrelserna i högre grad behöver följa upp att verksamheterna på framförallt den lägre kravnivån har aktuella handlingsprogram.

Säkerhetsrapport

Verksamhetsutövarna har god följsamhet av lagstiftningen vad gäller att upprätta säkerhetsrapporter. Men för 10 procent av verksamheterna på den högre kravnivån har inte säkerhetsrapporten uppdaterats inom senaste 5:års-perioden. Denna bristande lagtefterlevnad behöver länsstyrelserna följa upp via sin tillsyn.

Internplan för räddningsinsats

MSB anser att det är bristfällig följsamhet till lagstiftningen inom området intern plan för räddningsinsats. Detta konstaterades även i 2020 års Nationella bild över Sevesolagen. En förbättring har skett av att verksamhetsutövarna i större utsträckning levt upp till skyldigheten att uppdatera sina interna planer för räddningsinsats inom en treårs period. Den stora bristen är att planerna i högre utsträckning behöver övas, vilket ska göras minst vart tredje år eller när det till följd av ändrade förhållanden vid verksamheten finns anledning till det. Vidare behöver länsstyrelserna i högre utsträckning granska de inlämnade planerna.

Information till allmänheten

Lagefterlevnaden inom området är bra med avseende på att kommunerna sett till att allmänheten, för de flesta verksamheterna, kan nå informationen via kommunernas hemsidor¹.

Länsstyrelsen behöver i högre grad följa upp kommunernas skyldigheter avseende utökad information till allmänheten för verksamheterna på den högre kravnivån. För dessa verksamheter ska informationen till allmänheten regelbundet uppdateras och utan begäran lämnas till allmänheten, dock minst vart femte år.² Av länsstyrelsens inmatade Sefari-information på området kan MSB konstatera att

¹ 7 § MSBFS 2015:8

² 8 § MSBFS 2015:8

stora brister råder inom uppföljningsområdet. Enligt statistik i Sefari har för 75 % av Sevesoverksamheterna på den högre kravnivån kommunen inte lämnat denna information inom den senaste 5 års-perioden. MSB anser att det är viktigt att länsstyrelserna följer upp lagefterlevnaden inom området för kommunerna i sitt län. Länsstyrelserna behöver även säkerställa att informationen samtidigt lämnas till de som bedriver hälso- och sjukvård, skolverksamhet eller annan aktivitet som besöks av allmänheten om områdena där aktiviteterna bedrivs kan påverkas av en allvarlig kemikalieolycka.

Omgivningsfaktorer (Dominoeffekter)

För de verksamheter som har identifierat faktorer vid den egna verksamheten som kan påverka säkerheten hos närliggande verksamhet (sk. dominoeffekter) så har informations utbyte om dessa faktorer med de berörda verksamheterna också skett. Följsamheten till lagstiftningen på denna punkt anses därför god.

Länsstyrelserna bör hos flera verksamheter på både den högre och lägre kravnivån undersöka om dominoeffekter har identifierats samt därefter följa upp om verksamheterna har utbytt information. Länsstyrelserna ska därefter uppdatera informationen i Sefari-databasen.

Sevesolagens tillämpning under 2021

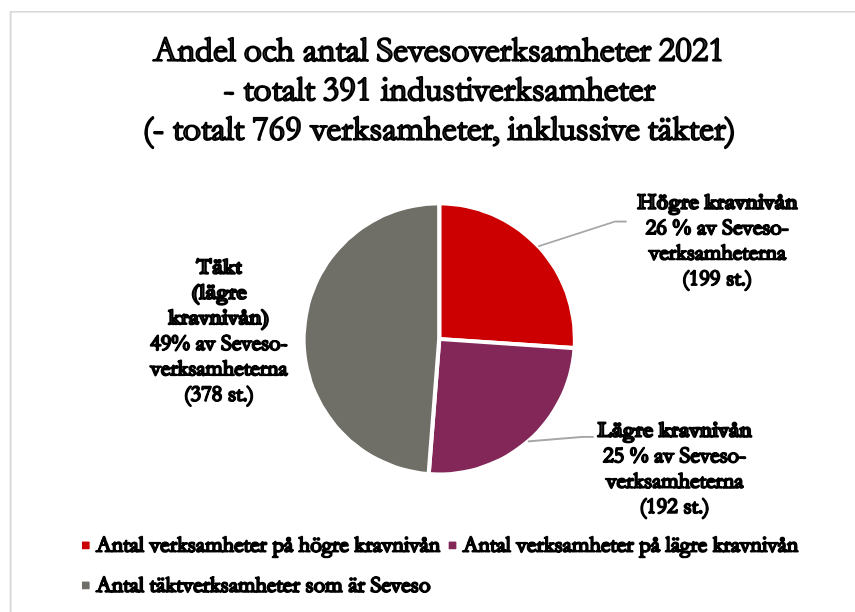
I rapportens kommande stycken presenterar MSB bedömningar inom Sevesolagstiftningens olika områden för år 2021. Bedömningarna bygger på uppgifter i Sefari och information från MSB:s uppföljningsmöten med länsstyrelserna avseende deras arbete med Sevesolagstiftningen..

Den 1 december 2021 uppmanades Länsstyrelserna, att till den 14 januari 2022 ha sett över och vid behov uppdatera Sefari med aktuella uppgifter. Den 17 januari 2022 gjorde MSB ett Sefari-utdrag som gett den data som ligger till underlag för MSB:s bedömningar. Sammanställningen av uppgifterna ur Sefari finns i *Bilaga 1 – Sevesostatistik för år 2021*.

Verksamheter som omfattas av Sevesolagstiftningen

Diagram 1 visar fördelningen av antalet Sevesoverksamheter som 2021 omfattades av Sevesolagstiftningen.

Diagram 1 - Fördelning av Sevesoverksamheter 2021

Källa: Sefari utdrag 2021-01-28

Vid utgången av 2021 fanns totalt 769 verksamheter som omfattades av Sevesolagstiftningen. Av dessa var 199 verksamheter på den högre kravnivån, 192 verksamheter på den lägre kravnivån. 378 verksamheter var täktverksamheter på den lägre kravnivån.

Antalet industriella verksamheter har inte förändrats nämnvärt de senaste åren, utan fortsatt legat ungefär konstant på ca 200 verksamheter på den högre kravnivån och ca 200 verksamheter på den lägre kravnivån.

Länsstyrelsernas Sevesotillsyn

Tillsynen ska vara systematisk

Sevesolagstiftningen föreskriver att länsstyrelsernas tillsyn ska vara utformad för att medge en planerad och systematisk granskning av de tekniska system samt organisations- och driftsystem som tillämpas vid verksamheterna. För att uppnå detta har det bland annat införts krav på att tillsynsmyndigheten, årligen ska upprätta tillsynsplaner som omfattar tillsynen av samtliga verksamheter enligt Sevesolagstiftningen. Länsstyrelserna ska även för varje Sevesoverksamhet upprätta ett tillsynsprogram för varje verksamhet.

Samtliga länsstyrelser har för 2021 upprättat tillsynsplaner. Planerna uppfyller i stort lagstiftningens krav men tydligheten, omfattningen och innehållet i tillsynsplanens avsnitt om övergripande bedömning av relevanta säkerhetsaspekter behöver generellt sett utvecklas. Avsnittet bör beskriva den översiktliga riskbilden i länet till följd av de Sevesoverksamheter som finns i länet, vilka konsekvenser som riskerna kan leda till och vilka åtgärder och vilken beredskap som finns för att förhindra dem. Detta är något som MSB har följt upp och ramfört till länsstyrelserna vid de uppföljningsbesök som genomförts under åren 2018-2021.

Länsstyrelserna har utarbetat tillsynsprogram för i stort sett alla industriella verksamheter. Det saknas endast tillsynsprogram för 2 verksamheter på den högre kravnivån och 8 verksamheter på den lägre kravnivån. MSB har meddelat länsstyrelserna att tillsynsprogrammen för tåktverksamheter inte behöver upprättas på den nivån som krävs för industriella verksamheter. Att det saknas tillsynsprogram för merparten av tåktverksamheterna ser därför inte MSB som en brist. Tillsynsprogram har varit ett av de områden som MSB följt upp vid uppföljningsmöten som MSB utfört med länsstyrelserna under 2018-2021. MSB har då uppmärksammat att en systematisk bedömning av faran för allvarliga kemikalieolyckor i tillsynsprogrammen för verksamheterna ofta saknas eller behöver utvecklas. För de verksamheter som länsstyrelserna har valt ett längre tillsynsintervall ska det kunna motiveras med stöd av den systematiska bedömningen. MSB anser att länsstyrelserna bör göra tydligare systematiska bedömningar i verksamheternas tillsynsprogram och därigenom tydligare kunna motivera hur länsstyrelserna gjort bedömningen att ett längre tillsynsintervall för verksamheten har valts. Det har också identifierats ett vägledningsbehov avseende tillsynsprogram och MSB har dialog med den nationella sammordnaren för Sevesotillsyn för att finna en struktur och resurstillsättning i hur framtagandet av en sådan vägledning lämpligen kan ske.

MSB:s bedömning är att systematiken och innehållet i såväl tillsynsplanerna och tillsynsprogrammen blivit bättre under perioden 2018-2021, men anser att det finns ett behov av att utveckla länsstyrelserna utvecklar systematik och innehåll i såväl tillsynsplaner som tillsynsprogram för att öka lagefterevnaden. MSB har inlett en dialog med länsstyrelsernas nationella samordnare för Sevesotillsyn för att hitta former för att utveckla tillsynsplaner och tillsynsprogram.

Tillsynen under 2021

Liksom 2020 har även årets tillsynsaktiviteter påverkats av coronapandemin. Restriktionerna som pandemin medfört har förändrat och ibland förhindrat möjligheterna att bedriva tillsyn på plats hos verksamheterna. Flera handläggare vid länsstyrelserna har med anledning av coronapandemin ingått i länsstyrelsernas särskilda organisation/stab, vilket påverkat de personella resurserna till att bedriva Sevesotillsyn.

Tillsynsbesök, tillsynsfrekvens och tillsynsinriktning

Det är länsstyrelsen som är den operativa tillsynsmyndigheten enligt Sevesolagstiftningen. Statistik om antalet utförda/genomförda tillsynsbesök framgår av Tabell 1, Tillsynsbesök nedan.

Tabell 1. Tillsynsbesök

	Högre kravnivå	Lägre kravnivå	Täkter	Totalt Industri- verksamheter
<i>Antal tillsynsbesök under 2021</i>	136	53	28	189
(2020)	(123)	(62)	(18)	(185)
(2019)	(135)	(71)	(34)	(206)
<i>Andel av verksamheterna som besökts 2021</i>	68%	27%	7%	48%
(2020)	(62%)	(32%)	(5%)	(47%)
(2019)	(56%)	(30%)	(14%)	(62%)

Antalet tillsynsbesök under 2021 var totalt 189 stycken. Av de besök som genomfördes var 136 hos verksamheter den högre kravnivån, vilket motsvarar ca 70 procent av dessa verksamheter. 53 verksamheter på den lägre kravnivån besöktes under 2021, vilket motsvarar ca 30 procent av verksamheterna på den lägre kravnivån. Utöver de 189 tillsynsbesöken på industriella verksamheter utfördes 28 besök hos tåktverksamheter d.v.s hos 7 procent av de tåktverksamheter som omfattas av Sevesolagen.

Corona-restriktionerna har medfört att endel platsbesök har ersätts eller kompletterats med digitala möten. MSB har inte undersökt i vilken omfattning detta har utförts, men kan konstatera att länsstyrelserna avseende antalet tillsynsbesök/tillsynsmöten bedrivit en tillsyn på liknande nivå som under föregående år.

Tabell 2 – tillsynsfrekvens 2021 visar på hur många verksamheter på högre respektive lägre kravnivån som länsstyrelserna har beslutat om respektive tillsynsintervall. Det framgår hur många av verksamheterna som länsstyrelserna inte har besökt i enlighet med det tillsynsintervall som länsstyrelsen har fastsällt. För verksamheterna på den högre kravnivån är det ca 25 procent (46 st) av verksamheterna som länsstyrelserna inte utfört besök i enlighet med det intervall som länsstyrelsen beslutat. För den lägre kravnivån är motsvarande siffra ca 20 procent (39 st).

Tabell 2. Tillsynsfrekvens 2021

Länsstyrelsens beslutade tillsynsintervall för verksamheten	Verksamheter på högre kravnivån		Verksamheter på lägre kravnivån	
	Antal (andel) Verksamheter	Antal (andel) verksamheter som enligt beslutat intervall skulle besökts 2021	Antal (andel) Verksamheter	Antal (andel) verksamheter som enligt beslutat intervall skulle besökts 2021
Varje år	133 (67%)	32 (16%)	11 (6%)	5 (3%)
Vart annat år	49 (25%)	12 (6%)	30 (16%)	6 (3%)
Vart tredje år	16 (8%)	2 (1%)	136 (70%)	20 (10%)
Vart fjärde år	1 (1%)	0 (0%)	8 (4%)	1 (1%)
Övrigt	0 (0%)	-	7 (4%)	-
Totalt	199	46 (23%)	192	39 (20%)

För verksamheterna på den högre kravnivån ska tillsynsbesök utföras minst en gång om året om inte länsstyrelsen har bestämt ett annat tillsynsintervall, som i så fall måste grundas på en systematisk bedömning av faran för en allvarlig kemikalieolycka för verksamheten. Länsstyrelsen ska tydligt motivera varför det har valts ett längre tillsynsintervallet hos verksamheten. För 2020 var det 40 procent av verksamheterna på den högre kravnivån som länsstyrelsen valt att ha ett längre tillsynsintervall än varje år. MSB ansåg då att detta var en hög andel av dessa verksamheter som inte får tillsynsbesök varje år. För 2021 var denna andel något lägre (ca 30 procent). MSB vill fortsatt se att länsstyrelserna ser över om det är en rimlig bedömning att ca 30 procent av Sevesoverksamheterna på den högre kravnivån är undantagna tillsyn varje år. För 17 av verksamheterna på den högre kravnivån är tillsynsintervallet satt till vart tredje eller vart fjärde år. Länsstyrelsen bör för dessa verksamheter särskilt uppmärksamma om detta tillsynsintervall är lämpligt.

Vid MSB:s uppföljningsmöten med länsstyrelserna har det noterats att det kan utvecklas på vilka grunder som länsstyrelsen beslutat om längre tidsintervall samt hur de systematiska bedömningarna utförs. I vissa fall är det otydligt på vilka grunder ett längre tillsynsintervall har valts. Vid den systematiska bedömningen för allvarliga kemikalieolyckor ska det tas hänsyn till verksamhetens art och omfattning och till hur verksamheten följt Sevesolagstiftningens bestämmelser³. Länsstyrelsen ska i tillsynsprogrammet tydligt motivera varför tillsynsfrekvensen har förändrats. Av *Tabell 2 - Tillsynsfrekvens 2021* framgår hur många verksamheter

³ 16 §, 2 st., Förordning (2015:236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

som länsstyrelserna ska utföra tillsyn hos inom de olika tillsynsintervall som angetts i Sefari.

Bedömning av tillsynen 2021

Länsstyrelserna har, trots coronapandemin och dess restriktioner även under 2021 lyckats bibehålla den nivå av antal genomförda tillsynsbesök på samma nivå som under 2019 och 2020. Dock behöver fler verksamheter på den högre kravnivån få tillsynsbesök varje år. MSB anser att den tillsynsfrekvens som föreskrivs om tillsynsbesök varje år bör råda för en större andel av verksamheterna. Länsstyrelserna bör endast undantagsvis förlänga det minimi-tillsynsintervall som lagstiftningen föreskriver. I dagsläget har detta undantag gjorts för ca 30 procent av verksamheterna på den högre kravnivån. MSB anser att länsstyrelserna måste undersöka om det är motiverat att en så pass hög andel av verksamheterna på den högre kravnivån har ett längre tillsynsintervall än varje år. MSB anser även att Länsstyrelserna särskilt behöver se över tillsynsintervallet för de verksamheter på den högre kravnivån där tillsynsintervallet är satt till vart tredje eller vart fjärde år.

MSB anser att länsstyrelserna i högre utsträckning behöver utföra tillsynsbesök i enlighet med beslutade tillsynsintervall. För verksamheterna på den högre kravnivån är det ca 25 procent av verksamheterna som länsstyrelserna inte har besökt i enlighet med beslutat tillsynsintervall. För den lägre kravnivån är motsvarande siffra ca 20 procent.

Länsstyrelserna har möjlighet att förlänga tillsynsintervallet hos Sevesoverksamheterna så som har gjorts. Dock måste detta bygga på/motiveras av en systematisk bedömning av faran för allvarliga kemikalieolyckor som ska framgå av verksamheternas tillsynsprogram. MSB har påtalat detta vid uppföljningsmöten hos de respektive länsstyrelserna och kan konstatera att förbättring har skett på området. MSB anser att det hos länsstyrelserna finns ett fortsatt behov av att arbeta med att få dessa bedömningar mer tydliga och välgrundade. MSB har identifierat ett vägledningsbehov i frågan och har inlett dialog med länsstyrelsernas nationella samordnare för Sevsotillsyn om hur detta lämpligast går till.

Handlingsprogram och säkerhetsledningssystem

Alla Sevesoverksamheter ska upprätta handlingsprogram för hur allvarliga kemikalieolyckor ska förebyggas⁴. Verksamhetsutövaren ska genomföra handlingsprogrammet genom ett säkerhetsledningssystem. Handlingsprogrammet ska ges in till länsstyrelsen, vilket säkerhetsledningssystemet inte behöver göra. För verksamheterna på den högre kravnivån ska det i säkerhetsrapporten ingå en sammanfattning och information om säkerhetsledningssystemets samtliga punkter⁵. Handlingsprogrammet ska ses över regelbundet, minst vart femte år och

⁴ 8 § Sevesolagen

⁵ Bilaga 3, 1 pkt, Förordning (2015:236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

uppdateras vid behov. Har handlingsprogrammet inte uppdaterats inom en 5-års period anges det i tabellerna nedan inaktuellt. Handlingsprogrammet ska alltid uppdateras innan en ändring genomförs i verksamheten⁶.

2021 års statistik för området presenteras i *Tabell 4a och b - Handlingsprogram för högre respektive lägre kravnivån*. Ett handlingsprogram anges vara aktuellt om det är upprättat inom senaste fem-års period, dvs upprättat efter 2017-01-01.

Tabell 4a . Handlingsprogram hos verksamheter på högre kravnivån

<i>Verksamheter på högre kravnivån</i>	2020	2021
	Antal/ (Andel)	Antal/ (Andel)
Verksamheten har aktuellt handlingsprogram	196 (98%)	168 (84%)
Verksamheten saknar handlingsprogram	0 (0%)	2 (1%)
Verksamhetens handlingsprogram är inaktuellt (äldre än 5 år)	3 (2%)	29 (15%)
Handlingsprogram är aktuellt och granskat av länsstyrelsen (% av aktuella handlingsprogram)	164 (82%)	136 (68%)
Handlingsprogram är aktuellt, men inte granskat av länsstyrelsen (% av aktuella handlingsprogram)	35 (18%)	32 (16%)
Verksamheten har uppdaterat ett handlingsprogram för mer än 6 månader sedan, som länsstyrelsen inte har granskat	13 (7%)	20 (5%)

Tabell 4b . Handlingsprogram hos verksamheter på lägre kravnivån

<i>Verksamheter på lägre kravnivån</i>	2020	2021
	Antal/ (Andel)	Antal/ (Andel)
Verksamheten har aktuellt handlingsprogram	187 (97%)	148 (77%)
Verksamheten saknar handlingsprogram	2 (1%)	3 (2%)
Verksamhetens handlingsprogram är inaktuellt (äldre än 5 år)	3 (2%)	41 (21%)
Handlingsprogram är aktuellt och granskat av länsstyrelsen (% av aktuella handlingsprogram)	155 (80%)	119 (80%)
Handlingsprogram är aktuellt, men inte granskat av länsstyrelsen (% av aktuella handlingsprogram)	37 (19%)	29 (20%)
Verksamheten har uppdaterat ett handlingsprogram för mer än 6 månader sedan, som länsstyrelsen inte har granskat	6 (3%)	18 (9%)

Av tabell 4a och 4b kan utläsas att verksamheterna för 2020 uppfyllde lagkraven väl vad gäller att inneha aktuella handlingsprogram. För 2021 har det skett en försämring avseende aktuella handlingsprogram. För 2021 är det ca 15 procent av verksamheterna på högre kravnivån och ca 21 procent av verksamheterna på lägre kravnivån vars handlingsprogram är äldre än 5 år. För verksamheterna på högre kravnivån kan statistiken se något bättre eftersom 90

⁶ 7 § Sevesoförordningen

procent av verksamheterna på högre kravnivån har säkerhetsrapporter som är uppdaterade inom 5 år. Det borde för dessa verksamheter finnas ett uppdaterat handlingsprogram i deras uppdaterade säkerhetsrapporter. Det är därför rimligt att anta att det är 10 procent av verksamheterna på den högre kravnivån som inte har uppdaterade handlingsprogram.

Av de inkomna handlingsprogramen för verksamheter på den högre kravnivån är det ca 15 procent som länsstyrelsen inte har granskat. Motsvarande siffra på den lägre kravnivån är ca 20 procent.

Bedömning för området handlingsprogram

MSB anser att länsstyrelserna i högre grad bör följa upp att verksamheterna på framförallt den lägre kravnivån har aktuella handlingsprogram. Vid utgången av 2021 var det 10 procent av verksamheterna på högre kravnivån och 21 procent av verksamheterna på lägre kravnivån vars handlingsprogram är äldre än 5 år.

Säkerhetsrapport

Verksamheter som tillhör den högre kravnivån ska upprätta en säkerhetsrapport som ska lämnas till länsstyrelsen⁷. Säkerhetsrapporten ska ses över regelbundet, dock minst vart femte år, och vid behov uppdateras. Säkerhetsrapporten ska alltid uppdateras efter en allvarig kemikalieolycka och innan en ändring genomförs som väsentligt kan påverka faran för allvarliga kemikalieolyckor. En uppdaterad säkerhetsrapport lämnas till länsstyrelsen så snart den har färdigställts⁸. Statistik för området för år 2021 presenteras i *Tabell 5 - Säkerhetsrapport*. En säkerhetsrapport är aktuell om den är upprättad inom en fem-års period, dvs upprättad efter 2017-01-01.

Tabell 5. Säkerhetsrapport

	2020 Antal (andel)	2021 Antal (andel)
Verksamheter på högre kravnivån som har aktuella säkerhetsrapporter	197 (98%)	179 (90%)
Verksamheter på högre kravnivån med inaktuella säkerhetsrapporter (äldre än 2017-01-01)	2 (1%)	19 (10%)
Verksamheter på högre kravnivån som saknar säkerhetsrapport	0 (0%)	1 (1%)
Antal säkerhetsrapporter som inte granskats	29 (15%)	48 (25%)
Antal säkerhetsrapporter uppdaterade för mer än ett årsedan och som inte granskats	9 (5%)	11 (6%)

Av verksamheterna på den högre kravnivån är det ca 10 procent (19 st.) som har inaktuella säkerhetsrapporter. Det är en försämring med 8 procent (17

⁷ 10 § Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvariga kemikalieolyckor

⁸ 9 § 3 st. Förordning (2015:236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvariga kemikalieolyckor

verksamheter) jämfört med 2020. MSB ser det som angeläget att länsstyrelsen följer upp att dessa verksamheter uppdaterar sina säkerhetsrapporter.

25 procent av säkerhetsrapporterna (48 stycken) har inte granskats. Elva (11) av rapporterna inkom för mer än ett årsedan.

Bedömning för området säkerhetsrapport

MSB anser att verksamhetsutövarna har god följsamhet av lagstiftningen vad gäller att upprätta säkerhetsrapporter. Enligt statistiken har det dock skett en försämring vad gäller verksamhetsutövarnas skyldighet att se över och vid behov uppdatera säkerhetsrapporterna minst vart 5:e år. Detta behöver länsstyrelserna följa upp via sin tillsyn så att följsamheten till lagstiftningen blir bättre. Vid utgången av 2021 var det 10 procent av verksamheterna på den högre kravnivån som har en säkerhetsrapport som är äldre än 5 år. Länsstyrelserna bör även granska de 11 säkerhetsrapporter som inkom för mer än ett år sedan.

Interna planer för räddningsinsats

Verksamheter på den högre kravnivån ska upprätta en *Intern plan för räddningsinsats* som ska lämnas till länsstyrelsen⁹. Planen ska uppdateras och övas minst vart tredje år eller när det till följd av ändrade förhållanden finns anledning till det. Planen ska alltid uppdateras innan en ändring genomförs i en verksamhet som väsentligt kan påverka faran för allvarliga kemikalieolyckor. En uppdaterad plan ska lämnas till länsstyrelsen så snart den har färdigställts¹⁰. *Tabell 6a och b, Interna planer för räddningsinsats* redovisas statistik för området under 2021. En plan anses vara aktuell då den har uppdaterats inom en tre-årsperiod, dvs har uppdaterats efter 2018-01-01.

Tabell 6a. Interna planer för räddningsinsats, aktualitet

	2020 Antal (andel)	2021 Antal (andel)
<i>Verksamheter med aktuell interna planer för räddningsinsats</i>	149 (75%)	174 (87%)
<i>Verksamheter med inaktuell interna planer för räddningsinsats</i>	50 (25 %)	23 (12%)
<i>Verksamheter som saknar Intern plan för räddningsinsats</i>	0 (0%)	2 (1%)
<i>Granskad (och aktuell) intern plan för räddningsinsats</i>	115 (77%)	131 (75%)

Enligt tabell 7 a *Interna planer för räddningsinsats, aktualitet* har alla verksamheter på den högre kravnivån, utom två stycken, upprättat en intern plan för

⁹ 12§ Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

¹⁰ 10 § Förordning (2015:236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

räddningsinsats. För 12 procent av verksamheterna är planen inaktuell. Det har En förbättring har skett på området sedan 2020 då 25 procent av planerna var inaktuella. Av de aktuella planerna är ca 75 procent granskade av länsstyrelsen. MSB anser att länsstyrelsen i högre utsträckning behöver granska de inkomna planerna för räddningsinsatser.

Tabell 6b. Interna planer för räddningsinsats, övningar

	2020 Antal (andel)	2021 Antal (andel)
<i>Verksamhet med en aktuell intern plan för räddningsinsatser som har övats de senaste tre åren</i>	54 (27%)	70 (40%)
<i>Verksamheter med en aktuell internplan för räddningsinsatser men planen har <u>inte</u> övats under de senaste tre åren</i>	95 (73%)	105 (60%)

Det är 40 procent av verksamheterna på den högre kravnivån som har aktuella planer för räddningsinsats och där planerna också har övats. Det har skett en förbättring med 10 procent jämfört med 2020, men MSB anser det är viktigt att länsstyrelsen följer upp att verksamheterna ser till att övningar kommer till stånd.

Bedömning - interna planer för räddningsinsats

MSB anser att området efterlevs bra med avseende på att ca 90 procent av verksamheterna har aktuella interna planer för räddningsinsats. Det MSB vill lyfta är vikten av att dessa planer övas och att länsstyrelserna behöver följa upp att så sker. I dagsläget har 60 procent av de aktuella planerna övats. Vidare behöver länsstyrelserna i högre utsträckning granska de inlämnade planerna.

Information till allmänheten

För alla verksamheter som omfattas av Sevesolagstiftningen ska kommunen där verksamheten är lokaliserad se till att allmänheten får tillgång till aktuell information om de verksamheter som omfattas av Sevesolagen¹¹. För de verksamheter som omfattas av den högre kravnivån ska information till allmänheten regelbundet, och utan begäran lämnas till allmänheten, dock minst vart femte år. Informationen ska samtidigt lämnas till den som bedriver hälso- och sjukvård, skolverksamhet eller annan aktivitet som besöks av allmänheten om områdena där aktiviteterna bedrivs, kan påverkas av en allvarlig kemikalieolycka¹². I *Tabellerna 7 a och b – information till allmänheten* redovisas statistik för området under 2021.

¹¹ 14 § Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

¹² 8 § Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

Tabell 7a. Information till allmänheten, verksamheter på högre kravnivån

<i>Verksamheter på högre kravnivån</i>	2020 Antal (andel)	2021 Antal (andel)
<i>Verksamheter för vilka information till allmänheten finns upprättad</i>	195 (98%)	195 (98%)
<i>Verksamheter för vilka information till allmänheten finns tillgänglig på kommunens hemsida</i>	191 (96%)	187 (94%)
<i>Verksamheter för vilka informationen till allmänheten på hemsidan har uppdaterats de senaste 5 åren</i>	Statistik saknas	168 (84%)
<i>Verksamheter för vilka kommunen aktivt lämnat information till allmänheten de senaste 5 åren</i>	41 (21%)	47 (24%)
<i>Verksamheter för vilka kommunen aktivt lämnat information till allmänheten de senaste 5 åren och informationen samtidigt har lämnats till den som bedriver hälso och sjukvård, skolverksamhet eller annan aktivitet som besöks av allmänheten.</i>	Statistik saknas	29 (65% av de som lämnat IA)

Tabell 7b. Information till allmänheten, verksamheter på lägre kravnivån

<i>Verksamheter på lägre kravnivån</i>	2020 Antal (andel)	2021 Antal (andel)
<i>Verksamheter för vilka information till allmänheten finns upprättad</i>	186 (97%)	179 (93%)
<i>Verksamheter för vilka information till allmänheten finns tillgänglig på kommunens hemsida</i>	170 (89%)	178 (93%)

I stort sett alla kommuner har för sina Sevesoverksamheter på både den högre och lägre kravnivån upprättat information till allmänheten och gjort den tillgänglig på kommunens hemsida.

För verksamheterna på den högre kravnivån är kravet på omfattning av den information som ska lämnas till allmänheten något mer omfattande än den är för lägre kravnivån. Denna utökade information ska dessutom regelbundet, och utan begäran lämnas till allmänheten, dock minst vart femte år¹³. Av statistik som framgår ur Sefari är det endast för 24 procent (47 st.) av verksamheterna där informationen aktivt har lämnats till den berörda allmänheten inom 5 år. Denna brist kvarstår sedan föregående års nationell bild och statistiken har enbart på marginalen förbättrats jämfört med 2020. MSB har påtalat att man inför årets nationella bild behöver uppdaterad statistik på området. Detta gjordes bland annat vid tillsynskonferens 2021-11-16 samt vid det Sefari utskick som gjordes 2021-12-01 till samtliga länsstyrelser.

För 65% av verksamheterna på den högre kravnivån som har lämnat information till allmänheten de senaste 5 åren, har informationen samtidigt

¹³ 8 § Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter (MSBFS 2015:8) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

lämnats till den som bedriver hälso och sjukvård, skolverksamhet eller annan aktivitet som besöks av allmänheten.

Bedömning - information till allmänheten

Området följs bra med avseende på att kommunerna upprättar den information till allmänheten som gäller för både den lägre och högre kravnivån. Informationen tillgängliggörs också i hög utsträckning på kommunernas hemsida.

Däremot råder brister vad gäller de skyldigheter som finns för kommunerna avseende utökad information för verksamheterna på den högre kravnivån. För dessa verksamheter ska informationen till allmänheten regelbundet uppdateras och utan begäran lämnas till allmänheten, dock minst vart femte år.

Enligt Sefari har för ca 75 procent av verksamheterna på den högre kravnivån kommunerna inte aktivt lämnat informationen till allmänheten under de senaste fem åren. MSB påpekade bristfälligheten av detta vid föregående års nationella bild. Då konstaterades att bristen mycket berodde på bristfällig statistik. MSB har påtalat inför årets uppdatering av Sefari, att uppdatering på området behöver ske och en något förbättrad bild ges av årets statistik. MSB konstaterar dock att brister inom området kvarstår och att området måste följas upp ytterligare.

För de verksamheter där kommunen har lämnat information till allmänheten de senaste 5 åren, så har det för 65 % av dessa verksamheter samtidigt lämnats informationen till den som bedriver hälso och sjukvård, skolverksamhet eller annan aktivitet som besöks av allmänheten.

MSB avser att följa upp detta bristområde under 2022 vid kontakter med länsstyrelsen. Bland annat vid tillsynskonferens som planeras i maj 2022. MSB har även nyligen gett ut vägledningen *att informera allmänheten enligt Sevesolagen (Publikationsnummer: MSB1858)* som ger kommuner, verksamhetsutövare och tillsynsmyndigheter ytterligare vägledning i frågan.

Omgivningsfaktorer (dominoeffekter)

Med omgivningsfaktorer menas att verksamhetsutövaren i sitt säkerhetsarbete ska, utöver förhållandena vid den egna verksamheten, ska ta hänsyn till andra faktorer i omgivningen som kan påverka säkerheten. Närheten till annan verksamhet som omfattas av lagen ska särskilt beaktas¹⁴. Sådana faktorer kan vara andra Sevesoverksamheter och verksamheter som inte omfattas av Sevesolagen. Andra faktorer kan vara av naturliga orsaker såsom höga vattennivåer, ras och skred, stormar, åskoväder mm. Ytterligare exempel kan vara projekt utanför verksamheten som t.ex. ett nytt järnvägsspår eller annan infrastruktur¹⁵. Denna typ av information fångar inte Sefari upp.

Närliggande Sevesoverksamheter ska utbyta information med varandra för att identifiera om de kan påverka faran för en allvarlig kemikalieolycka hos varandra.

¹⁴ 13 § Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

¹⁵ PM - Samråd enligt Sevesolagstiftningen, MSB 2016-11-11, Diariern MSB 2016-6354

Om det finns en påverkan (dominoeffekt identifierad) ska verksamheterna ta fram en gemensam information om situationen och lämna till den kommun där verksamheterna finns¹⁶.

I *Tabellerna 8a och 8b – dominoeffekter för högre respektive lägre kravnivå* redovisar statistik för området under 2021 avseende identifiering och utbyte av information enligt 13 § Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Tabell 8a. Dominoeffekter, verksamheter högre kravnivå

<i>Verksamheter på högre kravnivå</i>	2020 Antal (andel)	2021 Antal (andel)
<i>Dominoeffekter har identifierats av verksamheten</i>	101 (50%)	95 (47%)
<i>Det saknas information i Sefari om dominoeffekter har identifierats</i>	26 (14%)	37 (19%)
<i>Verksamheten har identifierat omgivningsfaktorer och utbytt information med berörd verksamhet?</i>	96 (95%)	90 (95%)

Tabell 8b. Dominoeffekter och omgivningsfaktorer, verksamheter lägre kravnivå

<i>Verksamheter på lägre kravnivå</i>	2020 Antal (andel)	2021 Antal (andel)
<i>Dominoeffekter har identifierats av verksamheten</i>	27 (14%)	28 (47%)
<i>Det saknas information i Sefari om dominoeffekter har identifierats</i>	46 (24%)	51 (27%)
<i>Verksamheten har identifierat omgivningsfaktorer och utbytt information med berörd verksamhet?</i>	24 (88%)	25 (89%)

För år 2021 var det ca 50 procent av verksamheterna på den högre kravnivå som har identifierat faktorer i omgivningen som kan påverka säkerheten i den egna anläggningen. Majoriteten av dessa (95 procent) har utbytt information om omgivningsfaktorer med de Sevesoverksamheter som är berörda. Av de 15 procent av verksamheterna på den lägre kravnivå som har identifierat omgivningsfaktorer är det 90 procent som har utbytt information om omgivningsfaktorer med berörda verksamheter. Följsamheten till lagstiftningen i dessa delar anses därför som god. Statestiken är likvärdig så som den såg ut 2020 då samma bedömning av området gjordes.

Hos ca 20 procent (37 st.) av verksamheterna på den högre kravnivå och ca 30 procent (51 st.) verksamheter på den lägre kravnivå har länsstyrelserna inte fyllt i Sefari om verksamhetsutövarna har identifierat dominoeffekter.

¹⁶ 13 § Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

Bedömning - omgivningsfaktorer

Följsamheten till lagstiftningen är god med avseende informationsutbyte mellan verksamheter. D.v.s de flesta verksamheter som har identifierat dominoeffekter och som kan påverka säkerheten hos närliggande verksamhet, även i stor utsträckning har utbytt information om dominoeffekterna med dessa verksamheter. Länsstyrelserna bör hos flera verksamheter på både den högre och lägre kravnivån undersöka om dominoeffekter har identifierats samt därefter följa upp om verksamheterna har utbytt information. Länsstyrelserna ska därefter uppdatera informationen i Sefari-databasen.

**Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap**